

SENDİKALARIMIZ SINAVDAN GEÇİYOR

Aydınlık Dergisi, 28 Ekim 2007

Yıldırım Koç

1919-1922 döneminde İstanbul'da sendikalar vardı. Bu sendikalar önemli bir sınavda sınıfta kaldı; tarihlerine büyük bir leke sürdü. İstanbul sendikalarının bir bölümü büyük bir dar bakışlılık sergileyerek, günlük sorunlarla sınırlı bir mücadele sürdürdü; Anadolu'daki bağımsızlık savaşına destek vermedi. İstanbul sendikalarının bir bölümü ise, ücretlerini artırmak için İstanbul'u işgal etmiş olan emperyalistlerin yardımından yararlandı; emperyalistlerin ajanı İştirakçi Hilmi'nin önderliğini kabul etti. İştirakçi Hilmi ve örgütü Türkiye Sosyalist Fırkası ise Ulusal Kurtuluş Savaşı'na karşıydı. Sendikaların hiçbiri örgüt olarak bağımsızlık savaşımızı desteklemedi; emperyalist işgale karşı açık tavır takınmadı.

Buna karşılık, tek tek işçiler İstanbul'daki direnişte görev aldılar. İşgal altındaki İstanbul'da direnişe katılan işçilere ilişkin temel başvuru kaynaklarından biri, İstanbul'daki direnişinin örgütlenmesinde önemli bir rol üstlenmiş olan Hüsamettin Ertürk'ün kitabıdır. H.Ertürk, direnişe katılan hiçbir sendikadan söz etmemekte, yalnızca bazı işçilerin desteğini anlatmaktadır:

“Eyüpsultan'da ilk milli teşkilatı kuran zat Hafız Kemal Bey'di. Lozan sulhundan sonra İstanbul'da belediye azası ve daha sonra mebus seçilen bu zat, kısa zamanda arkadaşlarıyla beraber Defterdar'dan Eyüpsultan'a kadar uzayıp giden Feshane fabrikaları işçilerini teşkilata yazmıştı. Eyüpsultan'da iskele civarındaki Reşadiye mektebi müdür muavini Fikri, ustabaşlarından Kazak Mehmet, Eyüpsultan'da mukim terlikçi Hüseyin, İğrikapı'da oturan jandarma alay beyliğinden mütekit Said Beyler, Eyüpsultan'ın milli teşkilatının ilk azalarıdır.”¹

“Bundan başka Kazak Mehmet de Feshane fabrikası işçilerini milli cepheye bağlamıştı.”²

“Vefa semtinde Ebülhadis mahallesinde ikamet eden anasırı İslamiyeyi Milli Teşkilata sokan, İstanbul limanı deniz işçilerinden Siirdli Mehmet Ali Çavuş, diğer biri de arabacılar kahyası Kazım Bey'dir.”³

“Bu tarihlerde Galata'da 'Markasya' adında, deniz işlerinde, tahmil ve tahliye ile meşgul olan bir şirket vardı ki, onun da elinde Siirdli olup, Bulgaristan muhacirlerinden mürekkep bulunan bir hamallar kalabalığı mevcuttu. Bunların başı olan Siirdli Emin Bey de derhal onlar arasında bir teşkilat kurmuştu. Galata'da Karabaş mahallesindeki hamallardan bu teşkilata pek çoğu girdiği gibi limanda yükleme, boşaltma işlerinde ve yabancı gemilere kömür taşıma işlerinde çalışan amele arasında da bir teşkilat şubesi kurulmuş, buraya da Siirdli Ömer Efendi kolbaşı tayin edilmişti. Bu şube ta Kuruçeşme'deki kömür depolarında çalışan ameleye kadar uzanıyordu.

“Gerek bu Karadenizli sandalcılar, takacılar, gerek limanda çalışan yükleme ve boşaltma personelinin, Mütareke senelerinde İstanbul ve civarındaki silah ve cephaneye depolarını baskınlarla boşaltmak ve ele geçen silah ve cephaneyi deniz yollarıyla Anadolu'ya sevk etmek hususundaki hizmetlerinin, cephede düşmana karşı savaşmaktan aşağı kalmadığını, hatta işgal altında bulunan bir şehirde, her türlü askeri kordon ve kontrole rağmen yapılmasındaki büyük cesaret ve kahramanlığı okuyucularımızın takdir edeceğini... kabul ediyoruz.”⁴

Türkiye Cumhuriyeti, ulusumuz ve işçi sınıfımız, günümüzde ABD ve Avrupa Birliği emperyalizminin tehdidi ve saldırısı altındadır. Sendikalarımız dört soruya açık bir yanıt vermek ve yanıtlarına uygun hareket etmek durumundadır.

- PKK'yı destekliyor musunuz; yoksa bir terör örgütü olarak lanetliyor musunuz?

¹ Ertürk, Hüsamettin, **2 Devrin Perde Arkası**, Hilmi Kitapevi, İstanbul, 1957, s.223.

² Ertürk, H., a.g.k., s.224.

³ Ertürk, H., a.g.k., s.233-234.

⁴ Ertürk, H., a.g.k., s.235

- İşçi sınıfımızı ve ulusumuzu etnik kimliğe göre bölmeye çalışan ve henüz teröre bulaşmamış olan diğer bölücülerin (her türlü ırkçının ve özellikle Barzanicilerin) çabalarını, “demokrasi” ve “insan hakları” gibi gerekçelerle destekliyor musunuz; yoksa bunlara karşı mı çıkıyorsunuz?
- Irak'ın kuzeyinde bir kukla devlet kurma girişimlerini, “ulusların kaderlerini tayin hakkı vardır” gibi bir gerekçeyle onaylıyor musunuz; yoksa bu konuda anti-emperyalist bir tavır mı takınıyorsunuz?
- Bütün bu saldırıların arkasında bulunan Amerikan emperyalizmine ve aynı zamanda Avrupa Birliği emperyalizmine karşı açık bir tavır alıyor musunuz?

Bu dört soru, bir bütünlük oluşturuyor.

Bu soruların cevabı, sendikalarımızın Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihine nasıl geçeceğini de belirleyecek. Dileğimiz, Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında İstanbul sendikalarının yaptığı tarihsel hatanın tekrarlanmaması, sendikalarımızın hepsinin ulusal çıkarlarımız ve onunla ayrılamayacak biçimde bütünleşmiş olan sınıf çıkarlarımız doğrultusunda hareket etmeleridir.